

absztrakt

Az **Absztrakt** az MTA Közgazdaság- és Regionális Tudományi

[Absztrakt < latin: abstract (elvont) < abs-, ab- (el; határozói előtag I.) + traho (húz, von)]

Kutatóközpont új, rendszeres hírlevele, amely közérthető és olvasható formában tájékoztat a központ három intézetében zajló munkáról, eredményekről, nyilvános programokról, közgazdaságtanról, regionális tudományról és a kapcsolódó tudományterületekről. Célunk, hogy betekintést nyújtsunk munkánkba és közelebb hozzuk a tudományt a mindennapi élethez.

I. évfolyam 1. szám

2018. október 29.

Főigazgatói bevezető

A KRTK három intézetének munkatársai jelenleg 121 kutatási programban dolgoznak. Minden tudományos kutatás valójában egy-egy vállalkozás arra, hogy tartós mintázatokat találjunk a körülöttünk kavargó világban. Minden programnak megvan a saját perspektívája és narratívája, amelybe beleillesztjük a kutatás során feltárt összefüggéseket. Kérdéseink, akár csak a megtalált válaszok, részei az általunk művelt tudományterületek elkülönült univerzumának.

Amire rábukkanunk, azt természetesen szeretnénk közkinccsé tenni. Hiszen ez a dolgunk. A gond az, hogy mi kutatók akár csak a cipőfelsőrész készítői, az óvónők vagy a parkoló-őrök, hajlamosak vagyunk saját történeteinkbe belefeledkezni. Tisztában vagyunk azzal, hogy tudatlanul megsűrjünk a ránk zúduló információkat. Akarva-akaratlanul hagyjuk, hogy saját korábbi választásaink irányítsák mai kérdéseinket. Pedig a válasz megtalálását gyakran nem a probléma bonyolultsága, hanem a megfelelő kérdés hiánya késlelteti.

Kétségtelenül egyre nehezebb kitörni a minket körülvevő visszhang-buborékokból, de korántsem lehetetlen vállalkozás. Az ABSZTRAKT szándékunk szerint egyike lehet az interneten szaporodó társadalomtudományi találkozási pontoknak. Azoknak szól, akik kíváncsiak mások történeteire, és szívesen vállalkoznak arra, hogy más- és más nézőpontból csodálkozzanak rá a múltban, jelenben és a belátható jövőben Magyarországon és a nagyvilágban kirajzolódó társadalmi, gazdasági, területi folyamatokra.

Esszék

Fazekas Károly

főigazgató

Orvosok, fogvatartottak, multik, koraszülöttek

Sosem volt lehetőségek az empirikus társadalomkutatásban (előadás a Kutatók Éjszakáján)

Köllő János (MTA KRTK Közgazdaság-tudományi Intézet, MTA KRTK Adatbank)

Az utóbbi 10-15 évben kirobbant „társadalomtudományi adatforradalom” három ágon zajlik. Lehetővé vált a valós idejű adatgyűjtés és -elemzés. Különböző államigazgatási regiszterek összekapcsolásával óriási méretű longitudinális adatbázisok keletkeztek. A statisztikai hivatalok és állami szervek egyre több országban biztosítanak kutatószobában hozzáférést nagyméretű mikroadat-állományokhoz. Ezek a fejlemények erős lökést adtak a kutatásnak, legalább négy területen: az ágens alapú modellezésben, a hálózatkutatásban, valamint a hosszú távú társadalmi folyamatok, valamint a kereskedelmi és egyéb vállalatközi kapcsolatok kutatásában. **Tovább a teljes írásra**

Van-e orosz modell? Gazdasági útkeresés és modernizáció Oroszországban

Deák András (MTA KRTK Világgazdasági Intézet)

Az orosz gazdaság 2008 óta felmutatott teljesítménye alapján egy stagnáló, leszakadó ország képe bontakozik ki. A válság óta az éves átlagos növekedés mértéke alig haladta meg az 1 százalékot, annak ellenére, hogy a világgazdasági környezet viszonylag kedvező, és a nyersanyagárak terén sem alakult ki tartós dekonjunkció. Mindez élesen különbözik Putyin első két elnöki ciklusától, amikor az éves átlagos növekedés 7 százalék körül alakult. Annakidején e robusztus teljesítmény alapján került Oroszország a gyorsan fejlődő BRIC-csoportba (© Jim O'Neill), azon országok közé, amelyektől a legnagyobb aggregált keresletnövekedést várták az elkövetkező évtizedekben. Ez a vízió ma már távoli, az elemzői konszenzus szerint is az orosz gazdaság strukturális problémákkal küszködik, amelyeknek köszönhetően aligha lesz érdemi felzárkózás. **Tovább a teljes írásra**

A gépi tanulás, predikció és okság a közgazdaság-tudományban

Muraközy Balázs (MTA KRTK Közgazdaság-tudományi Intézet)

A gépi tanulás különösen hatékony a Big Data-környezetben, vagyis olyankor, amikor nagyon sok megfigyelés és változó szerepel az adatbázisban. Egy másik lényeges jellemző, hogy maguk a modellek nagyon eltérő szerkezetűek: a döntési fáktól a regressziókon át a neurális hálókig terjednek. A különböző módszerek eltérő körülmények között hatékonyak, viszont igencsak meggyőző az, ha ezekben a nagyon eltérő struktúrákban hasonló eredmény születik. **Tovább a teljes írásra**

Kutatások

Műszaki paradigmaváltások. Az alapkutatások, a széles értelemben vett természettudományos diszciplínák nagy tudományos áttörései idején ugrásszerűen bővül a társadalom felhalmozott tudásállománya, és ez az innovációk időbeli eloszlását egyenetlenné teszi. Az ugrásszerű változások idején az innovációk halmozottan, fürtökben jönnek létre, és műszaki forradalomhoz vezetnek. Öt ilyen korszakváltás zajlott le eddig az 1700-as évek óta a modern történelem során. A korszakváltásokat követően, később ez a gazdasági dinamika lanyhul, és elindul az intenzív keresés az új – jelen

esetben – a hatodik műszaki paradigma fő technológiai és termékei megtalálására. **Szanyi Miklós**, a VGI igazgatójának **a Magyar Tudományban megjelent tanulmánya** szerint ezek előrejelzése most még nehéz, de az adatfelhőnek és a mesterséges intelligenciának bizonyosan lesz benne szerepe.

A közlekedésre fordított idő nyomában. Elsőre azt gondolnánk, hogy a technológia fejlődésével a közlekedésre fordított átlagos idő egyre csökken. Ezzel szemben egy friss felmérés szerint 1977-hez képest a 15–74 év közötti magyar lakosság naponta két perccel több időt tölt közlekedéssel. **Fleischer Tamás**, a Világgazdasági Intézet főmunkatársa és **Tir Melinda**, a KRTK Adatbank munkatársának **tanulmányából kiderül**, hogy bár a közlekedés szerkezete megváltozott – nőtt az autózás és a motorkerékpározás a gyaloglás rovására –, és a társadalom által felhasznált összes közlekedésre

fordított idő kevesebb ember között oszlik meg, a modernebb közlekedéssel megtakarítható időt is közlekedésre fordítjuk.

A munka térbeli kiigazítása a magyarországi szocializmusban. Milyen kapcsolatok jöttek létre az egyenlőtlen térbeli fejlődés és a társadalmi újratermelés között 1970 és 1980 között Magyarországon? Ezt mutatja be településszintű statisztikai adatok elemzésével és térképek segítségével **Czifrusz Márton**, a Regionális Kutatások Intézetének tudományos munkatársa, aki **vizsgálódásához** a munka térbeli kiigazításának megközelítését használta fel az ipari munka, a második gazdaság és a lakásépítés területén.

Körzetméret és szavazói befolyásolás.

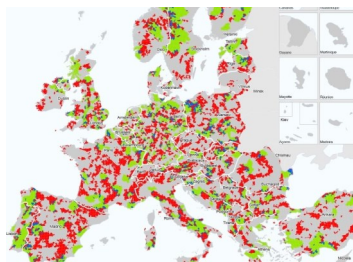
Egy voksolás során a választókörzetek igazságos kialakítása biztosítja, hogy a szavazóknak megközelítőleg azonos befolyása legyen a szavazás kimenetelére. A két legfontosabb kapcsolódó probléma a körzetek közötti képviselő helyek szétosztása, illetve a körzethatárok kijelölése. A Közgazdaság-tudományi Intézet kutatói, **Kóczy Á. László** tudományos főmunkatárs és **Sziklai Balázs Róbert** munkatárs *Operations Research Lettersben* **megjelent cikkükben** az első problémával foglalkoznak. Ha létezik egy olyan körzet, amelynek a mérete jelentősen eltér az

átlagkörzet nagyságától, akkor számottevő lesz a különbség a szavazói befolyások között is.

Tanulmányukban korlátot adnak arra nézve, hogy egyes osztómódszerek milyen rosszul teljesíthetnek e mérce szerint, azaz az ilyen módszerek által javasolt körzetkiosztásokban, mekkora az átlagkörzettől vett maximális eltérés.

Klímaváltozás és adaptáció. A hősziget nagyvárosokban bekövetkező mikroklimatikus jelenség, amelynek lényege, hogy a beépített városi környezet a környező külvárosi és vidéki területekhez képest szignifikánsan magasabb hőmérsékletű. **Hoyk Editnek**, a Regionális Kutatások Intézete tudományos főmunkatársának **angol nyelvű tanulmánya** Kecskemét példáján vizsgálta meg, hogy a hőszigetethatás miként csökkenthető egy kontinentális klímájú, kelet-közép-európai középvárosban, és ebben a folyamatban milyen fontos a zöldfelületek kiterjesztése.

Európa belső perifériái. A hagyományos, földrajzi értelemben vett perifériákkal szemben a belső perifériák olyan sajátos árnyékhelyzetben lévő területeket jelölnek, amelyek valamely társadalmi vagy gazdasági centrum viszonylagos közelségében fekszenek. Ezek a térségek nem megfelelő gazdasági beágyazottságuk, gyenge kapcsolatrendszereik, hátrányos hatalmi pozíciójuk, esetleg más lokális adottságaik miatt váltak periferizációs és marginalizációs folyamatok színtereivé. Magyar részről a Regionális Kutatások Intézetéből **Kovács Katalin** és **Tagai Gergely** vezette kutatócsoport

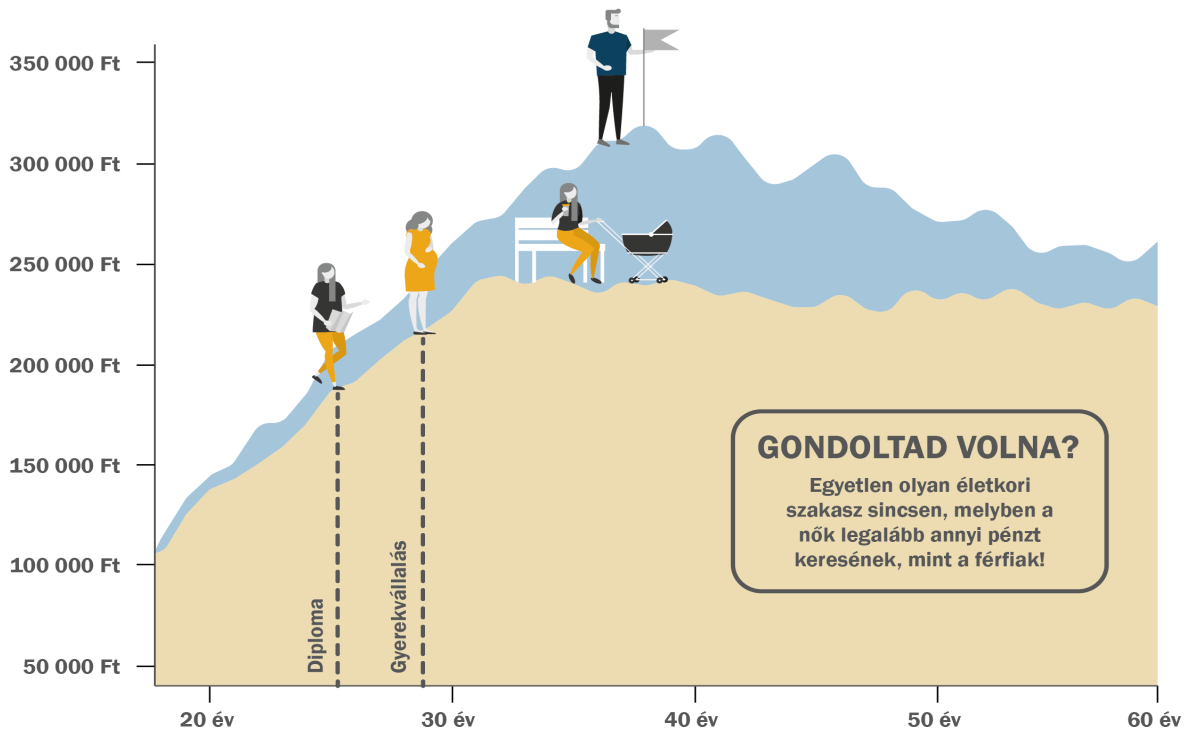
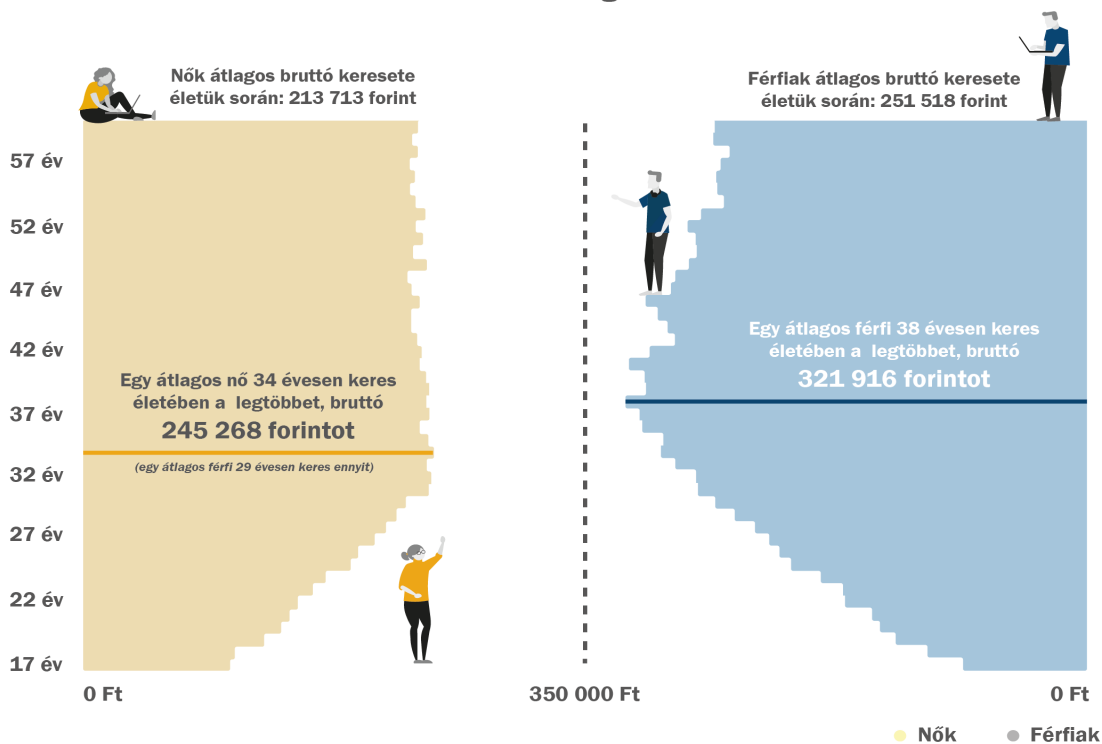
vett részt az európai belső perifériák helyzetének feltárásával foglalkozó EPSON PROFECY elnevezésű európai programban. Az **EPSON PROFECY – Processes, Features and Cycles of Inner Peripheries in Europe** kutatásról szóló beszámoló az RKI honlapján olvasható.

EU Mozaikok. 2018 szeptemberétől a Világgazdasági Intézet új online cikksorozatot indít EU Mozaikok címmel. A **sorozat első írásaiból** megtudható milyen módon finanszírozza az EU a magyar autóipari beruházásokat, olvashatunk az EU-val kapcsolatos tévhitekről és cáfolatokról, az EU mezőgazdasági politikájáról és az inflációról, kamatokról, árfolyamokról.

Infografika

BRUTTÓ BÉREK ALAKULÁSA - nemek és életkori megoszlás szerint -

Készítette: Sebők Anna, Bekker Judit
Adatok forrása: Bértarifa adatbázis 2016

Cikkajánló

Innováció, egészségügy, növekedés - kutatási eredmények a Közgazdaság- és Regionális Tudományi Kutatóközpontban. „Mi a társadalmi innovációk sikerének egyik legfontosabb záloga? Milyen hatása volt a nemdohányzók védelméről szóló törvény 2012-es módosításának a születéskori egészségi állapotra? Miként befolyásolja a digitális átalakulás a munkaerőpiacot és a hazai termelővállalatok helyzetét? Egyebek mellett ezekre a kérdésekre keresték a választ az MTA Közgazdaság- és Regionális Tudományi Kutatóközpontjának munkatársai. A kutatók eredményeiből készült válogatás az mta.hu-n.” **mta.hu** 2018. október 9. [Tovább a cikkre](#)

Összeállítás a Közgazdaság-tudományi Intézet eredményességéről. „Az MTA KRTK KTI a RePEc/IDEAS rangsorában, amely a világ közgazdaságtudományi tanszékeit és intézeteit rangsorolja publikációs teljesítményük alapján, mind Európában, mind az Európai Unióban a legjobb 7 százalékban van. A legjobb 10 százalék magyar közgazdászából 43 százalék a KTI-ben dolgozik.” **mtakti.hu** 2018.szeptember 12. [Tovább a cikkre](#)

Válogatás a KTI Blogról

William Nordhaus és Paul Romer Nobel-díjának visszhangja

How We Create and Destroy Growth: A Nobel for Romer and Nordhaus

Kevin Bryan, 2018. október 8. — <https://afinetheorem.wordpress.com>

A Nobel Prize for Breaking Through Hurdles Placed by Economists

Joshua Gans, 2018. október 8. — <https://digitopoly.org>

Paul Romer: the view from Economic History Nuno Palma, 2018.

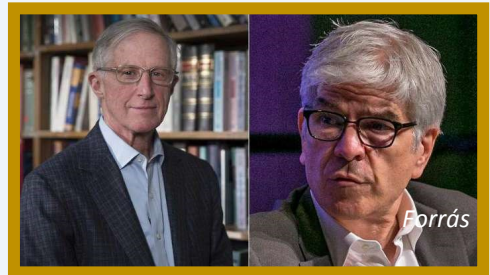
október 8. — [https://nofuturepast.wordpress.com/A Nobel Prize in Honor](https://nofuturepast.wordpress.com/A-Nobel-Prize-in-Honor)

Economic Growth William Nordhaus and Paul Romer have spent their

careers studying ways to make and keep economies strong. Tyler Cowen, 2018. október 8. — [https://](https://www.bloomberg.com/Nobel-Prizes-in-Economics-Awarded-and-Withheld)

[www.bloomberg.com/Nobel Prizes in Economics, Awarded and Withheld](https://www.bloomberg.com/Nobel-Prizes-in-Economics-Awarded-and-Withheld) Peter Dorman, 2018. október 8. — [http://](http://econospeak.blogspot.com/)

econospeak.blogspot.com/

William Nordhaus és Paul Romer

of

Programajánló

Konferenciák

2018. november 9—10. Szirák, Munka- és oktatásgazdaságtan: újabb eredmények 2018 Az MTA KRTK Közgazdaság-tudományi Intézet és az MTA Emberi Erőforrások Gazdaságtana Tudományos Bizottsága közös konferenciája.

Szekciók: Munkaerőpiaci Tükör 2017. – Közelkép: Nők a munkaerőpiacon, Szakképzés + Személyek az EdEN (Education Economics Network) projekt tanulmányaiból, Jóléti rendszerek, társadalmi intézmények, Belső migráció, munkakereslet, jövedelemegyenlőtlenség, Oktatás: iskolaválasztás, tanulói teljesítmény, Munkaerőpiac: állásvesztés és bérek [Program letöltése](#)

2018. november 21—23. Budapest, Oktatásgazdaságtani nemzetközi konferencia, EdEN (Education Economics Network) EU projekt zárókonferenciája

Szekciók: School setting and child outcomes, Student characteristics, Teaching technologies, School characteristic effects, Teaching, Firms/skill demand, Parents and child outcomes, Mobility/transfers, Student outcomes, Student aspirations, Early childhood effects, Methodology, School-career transition factors, Educational system performance, School segregation, Cross country analyses [Program letöltése](#)

2018. november 29—30. Budapest, 4th The Role of State in Varieties of Capitalism (SVOC) Uneven Development, Inequalities and the State

Szekciók: CEE region, Welfare-systems, New Developmental State, Emerging economies, Governance and world economy, Income inequalities, Global Business, European Institutions, World economic cycles, Financialization, Labour and Migration, Regional (urban) cohesion [Program letöltése](#)

Előadások

- november 8. 14.00 — 18.00 Budapest A munkaerőpiac által elvárt készségek Magyar Közgazdasági Társaság Munkaügyi Szakosztálya és a Magyar Pedagógiai Társaság Pályaorientációs Szakosztálya **közös konferenciája**
Fazekas Károly: **A munkaerőpiac által elvárt készségek**
- november 9. 14.00 — 16.00 Budapest, **KTI szeminárium** Koren Miklós: **Expatriate Managers and Firm Performance**
- november 12. 14.00—16.00 Budapest, **Economics with policy** Maite Alguacil (Universitat Jaume I): **The Impact of Immigrant Diversity on Wages. The Spanish Experience**
- november 15. 14.00—16.00 Budapest **Economics with policy** David Garcia (Complexity Science Hub Vienna): **Analyzing gender inequality through large-scale Facebook advertising data**
- november 16. Budapest **Társadalmi nemek és a testvértudományok konferencia** a Wesley János Lelkészképző Főiskolán Kőrösi Gábor: **A bérdiszkrimináció szerkezete**
- november 29. 14.00—16.00 Budapest, **KTI szeminárium** Bencsik Panka (University of Sussex): **Stress on the sidewalk: The mental health costs of close proximity crime**

Publikációk

- Bihary Zsolt — Csóka Péter — Kondor Gábor: A részvénytartás spektrális kockázata hosszú távon. **Közgazdasági Szemle** 65. évf. 7—8. sz. 2018. p. 687—700.
- Csóka Péter: Az adósságelengedés modellezése kooperatív játékelmélettel. **Közgazdasági Szemle** 65. évf. 7—8. sz. 2018. p. 768—779.
- Farkas Jenő Zsolt – Kovács András Donát: Kritikai észrevételek a magyar vidékfejlesztésről a vidékföldrajz szempontjából. **Területi Statisztika** Vol. 58 No. 1. 2018. pp. 57–83.
- Jóna László: Belső udvarok, mint közösségi terek. **Tér és Társadalom** Vol. 32. No. 3. 2018. pp. 113–127.
- Lennert József: Felszínborítás-változás a visegrádi országokban a rendszerváltás után. **Magyar Tudomány** Vol. 179. No. 3. 319–330.
- Muraközy Balázs: Gépi tanulás, predikció és okság a közgazdaság-tudományban. **Magyar Tudomány** 179. évf. 7. sz. 2018. p. 1027—1037.
- Simonovits András: Hogyan tervezzük a nyugdíjjáradék-függvényt, ha a halandóság a kereset csökkenő függvénye? **Közgazdasági Szemle** 65. évf. 7—8. sz. 2018. p. 831—846.
- Simai Mihály: Adalékok a kezdetekhez, a Közgáz és a Világgazdasági Intézet őstörténetéhez (Ahogy én láttam, és talán formáltam). **Köz-Gazdaság** 13. évf. 2. sz. 2018. p. 187—195.
- Simonovits András: Miért kell a nyugdíj-valorizálást és -indexálást pontrendszerrel felváltani? **Közgazdasági Szemle** 65. évf. 9. sz. 2018. p. 903—922.
- Szanyi Miklós: Műszaki haladás és gazdasági növekedés = Technological development and economic growth. **Magyar Tudomány** 179. évf. 9. sz. 2018. p. 1359—1375.
- Tóth Gergely – Bán Attila – Vitrai József – Uzzoli Annamária: Az egészségügyi ellátáshoz való hozzáférés szerepe az egészségügyenlétlenségekben: A szívizominfarktus-megbetegedések és -halálozások területi különbségei. **Területi Statisztika** Vol. 58. No. 4. p. 346–376.

Kiadó: MTA Közgazdaság- és Regionális Tudományi Kutatóközpont Székhely: 1097 Budapest Tóth Kálmán u. 4.
Szerkesztők: Balabán Zsuzsa, Sípos Zoltán **Olvasószerkesztő:** Patkós Anna **Feliratkozás/Leiratkozás**